

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 464/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpených advokátskou kanceláriou AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o., Kmeťova 26, Košice, IČO 47 237 406, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1Cdo/158/2022 z 27. júna 2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/115/2021 z 30. novembra 2021 a s rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 39P/224/2019 z 9. decembra 2020 a im predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. augusta 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva domáhať sa ochrany na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1Cdo/158/2022 z 27. júna 2023 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) a jemu predchádzajúcim postupom v spojení s postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov nižšej inštancie označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Svidník č. k. 3P/25/2015 z 19. septembra 2016 bol upravený styk sťažovateľov (starých rodičov) s maloletou [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Predmetné rozhodnutie bolo potvrdené rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18CoP/3/2017 z 26. júna 2017.

3. Matka maloletej následne podala návrh na zmenu úpravy styku sťažovateľov s maloletou, ktorý odôvodňovala tým, že sťažovatelia neboli s maloletou v kontakte a údajne o ňu neprejavujú záujem.
4. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) o návrhu matky maloletej rozhodol rozsudkom č. k. 39P/224/2019 z 9. decembra 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým zmenil rozsudok Okresného súdu Svidník č. k. 3P/25/2015-334 z 19. septembra 2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 18CoP/3/2017 z 26. júna 2017 tak, že neupravil styk sťažovateľov s maloletou.
5. Proti výrokom I a II rozsudku okresného súdu podali otec maloletej a sťažovatelia odvolanie z dôvodu, že súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.
6. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o odvolaní potvrdzujúcim rozsudkom č. k. 11CoP/115/2021-328 z 30. novembra 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“). V odôvodnení predmetného rozhodnutia krajský súd využil možnosť obmedziť sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov prvoinštančného rozhodnutia.
7. Proti výroku I rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia v zákonnej lehote dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré najvyšší súd odmietol, stotožňujúc sa s argumentáciou súdov nižšej inštancie v tejto veci.

II.

Argumentácia sťažovateľov

8. Uznesenie najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu a rozsudkom okresného súdu podľa sťažovateľov vykazuje znaky porušovania práva na spravodlivý proces a trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie ich práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú neudržateľné. Napadnuté rozhodnutia vykazujú viacero znakov nezákonnosti, nepreskúmateľnosti a nesprávnosti a zásadným spôsobom narušajú právo na právnu istotu sťažovateľov. Odôvodnenia rozhodnutí vydaných v právnej veci sťažovateľov sú svojvoľné, v rozpore s fundamentálnymi princípmi logiky, čo nijakým spôsobom konajúce súdy nevysvetľujú, robiac predmetné rozhodnutia nepreskúmateľnými a porušujúcimi princíp právnej istoty a predvídateľnosti práva bez akéhokoľvek vysporiadania sa s predloženou argumentáciou sťažovateľov alebo judikatúrou v obdobných veciach.
9. Okresný súd pri svojom rozhodovaní vôbec nebral do úvahy vyjadrenie kolízneho opatrovníka, ktorý na pojednávaní uviedol: *„Ja by som ponechal možnosť starým rodičom stretávať sa s mal. Aj keď si neviem predstaviť aká je šanca to revitalizovať, nech majú šancu ako ju mali doteraz.“*
10. Predmetnú skutočnosť sťažovatelia namietali aj v rámci podaného odvolania. Napriek ich námietkam o neobjektívnosti matkou predkladaných lekárskeho správ okresný súd bez ďalšieho skonštatoval, že nemá dôvod spochybňovať tieto odborné závery, a odvolací súd jeho argumentáciu potvrdil.
11. Nesprávny je podľa sťažovateľov aj záver najvyššieho súdu: *«Pokiaľ ide o námietku dovolateľov o nevysporiadaní sa s vyjadrením kolízneho opatrovníka na pojednávaní dňa 8. októbra 2020, dovolací súd poukazuje na bod 38. odôvodnenia rozsudku prvoinštančného súdu, z ktorého vyplýva, že pri rozhodovaní komplexne posúdil a zohľadnil vyjadrenia kolízneho opatrovníka, ktorý v konaní zároveň uviedol, že „si netrúfa odhadnúť, do akej miery je správanie*

maloletej ovplyvnené rodičom a do akej miery je tento stav spôsobený traumatickým zážitkom z detstva. Odpovede na tieto otázky musia poskytnúť odborníci z oblasti psychológie a psychiatrie. Súd na odborné závery psychologičky a psychiatricky maloletej preto prihliadol“. Je teda zrejme, že súd sa vyjadreniami kolízneho opatrovníka v konaní zaoberal a na tieto reflektoval, avšak nie podľa predstáv dovolateľov. Rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa názoru najvyššieho súdu netrpí ani vnútornou rozpornosťou, keďže súd prihliadol práve na názor prezentovaný kolíznym opatrovníkom maloletej...»

12. Predmetné odôvodnenie dovolacieho súdu, ako ani odvolacieho nemožno považovať za spĺňajúce požiadavky na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Na jednej strane okresný súd, krajský súd, ako aj najvyšší súd uvádzajú, že nemajú dôvod spochybňovať odborné závery lekárskeho správy predkladaných matkou, avšak názor súdom ustanoveného kolízneho opatrovníka neberú absolútne do úvahy, čo podľa sťažovateľov vytvára vnútornú rozpornosť ich rozhodnutí.

13. Okresný súd, ako aj krajský súd v predmetnom konaní odôvodňovali svoje závery predovšetkým vyjadrením maloletej. Podľa sťažovateľov je nepochybné, že dieťa, ktoré dlhodobo žije s jedným z rodičov, si osvojuje aj jeho názory a maloletá ako dieťa vo veku 3 rokov bola jednoznačne ovplyvnená názormi matky ako preferenčného rodiča a je ňou ovplyvnená dosiaľ, čo vyplýva aj z jej odpovedí na otázky o otcovi a sťažovateľoch.

14. Sťažovatelia namietali, že prvoinštančný súd, odvolací súd ani dovolací súd v rámci celého konania nebrali do úvahy správy sťažovateľov z neuskutočnených stretnutí s maloletou, ktoré predkladali Okresnému súdu Svidník, z ktorých je zrejme, že dôvodom neuskutočnenia stretnutí s maloletou bola matka maloletej. Aj na základe týchto správ a vykonaných dôkazov v konaní pred Okresným súdom Svidník konajúci súd dospel k záveru, že je potrebné, aby mala maloletá súdom upravený styk so starými rodičmi. Okresný súd a ani krajský súd sa však predmetnými skutočnosťami vôbec nezaoberali a prihliadali predovšetkým na názor maloletej.

15. Sťažovatelia preto nesúhlasia s názorom dovolacieho súdu, ktorý *„Ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku o nezaobčaní sa dôvodmi úpravy styku rozsudkom Okresného súdu Svidník sp. zn. 3P/25/2015. Dôvody úpravy styku posudzoval a vyhodnotil v danom konaní Okresný súd Svidník. Prvoinštančný súd posudzoval v tomto konaní iba to, či od posledného rozhodnutia došlo k podstatnej zmene pomerov, ktorú zmenu potvrdil aj odvolací súd.“*

16. Okresný súd, krajský súd, ako aj najvyšší súd považovali zmenu pomerov za preukázanú predovšetkým na základe skutočnosti, že maloletá s matkou toho času žijú v Bratislave, pričom sťažovatelia bývajú na východe Slovenska. Predmetný dôvod je podľa názoru sťažovateľov iba ďalším porušením ich práva na spravodlivý proces spočívajúcim v porušení povinnosti súdov zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov. Ako zmenu pomerov nemožno považovať skutočnosť, že matka sa s maloletou presťahovala do Bratislavy (bez informovania otca). Rozhodnutím Okresného súdu Svidník sp. zn. 3P/25/2015 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 18CoP/3/2017, ktoré upravili styk starých rodičov s maloletou, bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, na základe ktorého bolo rozhodnuté v súlade s najlepším záujmom maloletej. Od rozhodnutí súdov nedošlo k žiadnej podstatnej zmene pomerov, ktoré by odôvodňovali rozhodnúť tak, že styk so starými rodičmi sa neupravuje.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie o porušení práv sťažovateľov napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľov v konaní o návrhu matky na zmenu rozhodnutia o úprave styku sťažovateľov (starých rodičov) s maloletou, ktorým sa domáhali zrušenia rozsudku krajského súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté o neupravení styku sťažovateľov s maloletou.

18. Petit, ktorý sťažovatelia zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom v ústavnej sťažnosti vymedzili, je značne rozporný, keď vo vzťahu k požiadavke vyslovenia porušenia označených práv požadujú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že tak došlo „*postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27.06.2023 pod sp. zn. 1Cdo/158/2022 v spojení s postupom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.11.2021 a Okresného súdu Bratislava III zo dňa 9.12.2022*“, a aby ústavný súd zrušil „*uznesenie Najvyššieho súdu SR pod sp. zn.: 1Cdo/158/2022 zo 30.11.2021*“ (správne z 27. júna 2023, pozn.).

19. Ústavný súd napriek nedostatkom petitu ústavnej sťažnosti, najmä s ohľadom na to, že v každom štádiu konania je prvoradý najlepší záujem maloletého, opierajúc sa o § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu, ústavnú sťažnosť sťažovateľov preskúmal z hľadiska ústavnej udržateľnosti rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní, keďže postup súdov nižšej inštancie sťažovatelia namietali len „*v spojení*“ s postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu. Ústavný súd konštatuje, že v sťažnosti sťažovatelia ani netvrdia, že existujú námietky, ktoré vo vzťahu k rozhodnutiam a postupu súdov nižšej inštancie nemohli uplatniť v podanom dovolaní, a preto aj výslovná požiadavka sťažovateľov na preskúmanie rozhodnutí súdov nižšej inštancie by viedla ústavný súd k rozhodnutiu o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov v tejto časti pre nedostatok jeho právomoci.

20. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

21. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

22. Ústavný súd teda pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu s ústavou a dohovorom za situácie, že sťažovatelia v rámci dovolania uplatňovali dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, namietajúc arbitrárny, nesprávny procesný postup krajského súdu a okresného súdu spočívajúci v nevysporiadaní sa s dôkazmi a argumentáciou predloženou sťažovateľmi v súdnom konaní, v nesprávnom vyhodnotení najlepšieho záujmu maloletej,

ako aj nesprávny právny záver súdov v otázke zmeny pomerov (body 12 a 15 odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu).

23. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí, poukazujúc na vzájomnú prepojenosť rozhodnutí súdov nižšej inštancie, konštatoval, že z ich odôvodnení je zrejmé, z akých dôkazov vychádzali, akými úvahami sa riadili a k akým právnym záverom na základe uvedeného dospeli. Najvyšší súd uviedol, že odvolací súd sa venoval všetkým podstatným odvolacím námietkam sťažovateľov. Konkrétne dovolacie námietky najvyšší súd posúdil meritórnym spôsobom v bodoch 17 až 25 odôvodnenia svojho rozhodnutia, a to napriek odmietnutiu dovolania ako neprípustného v zmysle § 447 písm. c) CSP. Najvyšší súd tak reagoval na námietku nevysporiadania sa s vyjadrením kolízneho opatrovníka (bod 17), poukazujúc na rozsudok okresného súdu, ktorý na jeho stanovisko, v ktorom sám poukázal na odborné vyjadrenia znalcov z odboru psychológie a psychiatrie, reflektoval, i keď nie podľa očakávania sťažovateľov. Pokiaľ sťažovatelia poukazovali na skutočnosť, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie sú založené na vyjadrení maloletej ovplyvnenej predovšetkým názormi matky, k uvedenej námietke najvyšší súd (bod 21) konštatoval nutnosť zohľadňovať názor dieťaťa dotknutého konaním v závislosti od jeho vyzretosti. Názor maloletej však nebol jediným dôvodom neupravenia styku sťažovateľov s maloletou, keďže závery konajúcich súdov boli založené aj na odborných záveroch detskej psychologičky a detskej psychiatričky. Námietku sťažovateľov o nevykonaní všetkých dôkazov nimi navrhovaných (správy o neuskutočnení stretnutí sťažovateľov s maloletou predkladané pred Okresným súdom Svidník) v konaní najvyšší súd posúdil ako irelevantnú (bod 22), zdôrazňujúc, že súd nie je povinný v konaní vykonať všetky navrhované dôkazy, a tiež konštatujúc (bod 25), že dôvody úpravy styku boli posudzované Okresným súdom Svidník. Najvyšší súd tiež konštatoval, že v aktuálne posudzovanom konaní bolo úlohou súdov zistiť, či došlo k podstatnej zmene pomerov, ktorú súdy napokon videli v zmene bydliska maloletej, schopnosti maloletej prezentovať svoj názor s odstupom 4 rokov, ako aj v nerealizovaní styku sťažovateľov s maloletou od predchádzajúceho súdneho rozhodnutia.

24. Z relevantných častí napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu tak vyplýva, že odôvodnenie nenesie znaky arbitrárnosti ani vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval jeho právne závery a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Najvyšší súd vykonal napriek odmietnutiu dovolania vecný prieskum, čo je pre ústavný súd rozhodujúce, pričom je pre posúdenie veci relevantné, že sťažovatelia uplatnili dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, teda tzv. zmatečnosť (nie nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 CSP), a tomu zodpovedal aj dovolací prieskum najvyššieho súdu pri posúdení toho, ako sa odvolací súd vysporiadaval so spornými (namietanými) okolnosťami.

25. Okrem toho ústavný súd pripomína, že nie je ďalšou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, pričom vo svojej judikatúre sa riadi zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Z tohto postavenia mu preto neprislúcha posudzovať vecnú správnosť právnych záverov, ku ktorým všeobecné súdy pri interpretácii a aplikácii zákona dospeli a ktoré nie je možné označiť za nepreskúmateľné alebo extrémne odkláňajúce sa od príslušných zákonných noriem.

26. Skutočnosť, že všeobecné súdy zaujali právny názor, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení takéhoto výkladu či aplikácie zákonných predpisov nedopustil. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. taký jeho postup, ktorý by nemal oporu v zákone.

27. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

28. Ak najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť, pričom jasným, zrozumiteľným a dostatočným spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), je zjavné, že absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými právami sťažovateľov.

29. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení či nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu. Ani z tohto hľadiska ústavný súd nezaznamenal nedostatky či inú zrejmu nespravodlivosť v namietanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Navyše sťažovatelia v ústavnej sťažnosti v podstate opakujú svoju argumentáciu uplatnenú v rámci podaného dovolania.

30. Ústavný súd preto konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu zasahoval, preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu